

<p>Onderwerp</p>	<p>TIJD VAN PRUIKEN EN REVOLUTIES Migratie door de eeuwen heen (2) Trekarbeiders: De Hannekemaaiers (seizoensslavernij)</p>
<p>Achtergrondinformatie</p>	<p>Achtergrondinformatie over het onderwerp: Vanaf ca. 1600 waren er vooral op het platteland in Nederland tijdens het voorjaar en de zomer arbeiders nodig. De trekarbeiders, zoals deze arbeidskrachten genoemd werden, werkten in de eerste plaats in de landbouwsector.</p> <p>Drie eeuwen lang trokken elk voorjaar tienduizenden Duitse landarbeiders te voet de grens over. Zij kregen de bijnaam: Hannekemaaiers ('Hanne', de verkleinvorm van Johann, en 'maaien'). Op hun rug gereedschap en een grote plunjezak met wat extra kleren en grote hoeveelheden spek. Dat namen ze mee van huis, want dat was daar goedkoper.</p> <p>De mannen kwamen vooral uit het arme en overbevolkte Westfalen op zoek naar geluk op het rijkere Nederlandse platteland. Van de zeventiende tot de negentiende eeuw kwamen ze hier turf steken, klei graven voor de steenfabrieken, helpen bij de oogst en grasmaaien. In het voorjaar konden zij helpen met wieden of met het uitdunnen van vlas of bij de turfwinning: de veenderijen boden veel werkgelegenheid aan trekarbeiders. In juni vonden vele handen werk in de hooibouw en vanaf juli bij het oogsten en binnenhalen van granen en najaarsgewassen, zoals aardappelen en suikerbieten.</p> <p>De Nederlandse boeren wilden graag Hannekemaaiers. Ze stonden bekend als goedkope en harde werkers. Ze stelden niet al te hoge eisen, daardoor werden ze nog wel eens uitgebuit.</p> <p>"In 1800 constateerde een Duitse reiziger geschokt dat de arbeiders zich door boeren 'als slaven lieten behandelen', ze samen met het vee in de stal sliepen, hun zelfmeegebrachte brood aten, stinkend water dronken en uiteindelijk ziek naar huis terugkeerden'. Tijdens de zomermaanden hadden ze dan twintig tot zeventig gulden weten te sparen."</p> <p>In de regel waren het mannen. Thuis zorgden intussen hun vrouw en kinderen voor het keuterbedrijf (een klein boerenbedrijfje). Het jaarlijkse vertrek van de Hollandgangers uit Duitsland was altijd weer een bijzondere gebeurtenis waaraan het hele dorp deelnam. Er werd afscheid genomen van</p>

	<p>gezinsleden, familieleden en vrienden die vertrokken naar Holland. Er was een zekere angst en zorg over de vraag of er wel voldoende geld verdiend zou worden om de volgende winter te overleven. De trekarbeid was voor deze Hannekemaaiers een belangrijk middel om aan de armoede in de eigen omgeving te ontkomen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> - www.anno.nl - Grensverleggers Gids voor historisch onderzoek naar migranten in de provincie Utrecht, Uitgave van Het Utrechts Archief Ronald Rommes, Marlou Schrover - Nieuwkomers Immigranten en hun nakomelingen in Nederland 1550 - 1985 Jan Lucassen, Rinus Penninx
Gebeurtenis	<p>Migratie is het verhuizen of verplaatsen van volkeren of bevolkingsgroepen van de ene gemeente, plaats of land naar de andere.</p>
Verhaal voor de leerlingen:	<p>Slapen in het stro.... Door: Hans Doornweerd</p>
Relatie canon Nederlandse geschiedenis	<p>Venster 48: Veelkleurig Nederland Sluit ook aan bij Venster 23: Slavernij</p>
Gesprek / onderzoeksvragen	<ul style="list-style-type: none"> • Wie waren de Hannekemaaiers? • Wat kwamen ze in Nederland doen? • Waar kwamen ze vandaan? • Wat is seizoensarbeid? • Komt dat nu ook nog voor? • Wat heeft slavernij met dit onderwerp te maken?
Materiaal voor de verwerkingsopdracht	<ul style="list-style-type: none"> • Afbeelding 1 Uittocht van de Hannekemaaiers • Afbeelding 2 De Hannekemaaiers • Moeilijke Woordenblad • Opdrachtblad De Hannekemaaiers • Werkblad 1 Krantenbericht • Werkblad 2 Opdrachten bij het krantenbericht • Werkblad 3: Discussiekaarten • Pen of potlood

Tijdsinschatting verwerkingsopdracht	Werkblad 1 en 2: 45 minuten Werkblad 3: 45 minuten
Verwerkingsopdracht	<p>De leerlingen lezen het krantenbericht. De moeilijke woorden uit het bericht zoeken ze op op het moeilijke woordenblad, in het woordenboek of op internet. Daarna maken ze de opdrachten op werkblad 2, opdrachten bij het krantenbericht. Werkblad 3 bevat een 16-tal discussiekaarten in groepjes van vier of met de hele groep wordt aan de hand van de kaarten een discussiegesprek gehouden. Knip de kaarten uit en verstevig ze. Schud de kaarten en maak er een stapel van. Een leerling pakt een kaart van de stapel en leest de opmerking op de kaart voor. De leerling wijst iemand aan, die gaat reageren op deze opmerking. Vervolgens wijst deze persoon nog een persoon aan, welke ook zijn reactie geeft. Evt. ontstaat een discussie tussen deze twee personen. Klasgenoten die ook willen reageren steken hun vinger op. De leerling welke voorlas, kiest evt. nog twee personen aan die mogen reageren. Dan pakt een volgende persoon een kaart van de stapel enz.</p> <p>Tip: Kijk ook op: http://www.youtube.com/watch?v=goRKOX8f9-w Een hoorspel op youtube.com over de Hannekemaaiers</p>

